

KORUPCIJOS VERSLE VERTINIMAS TEISMŲ PRAKTIKOJE IR JURIDINIŲ ASMENŲ ATSAKOMYBĖ UŽ KORUPCIJĄ

ESTIJA

LATVIJA

LIETUVA

Vilnius, 2017

KONSTITUCINIO TEISMO 2004 M. GRUODŽIO 13 D. NUTARIMAS

Konstitucinis Teismas, formuodamas konstitucinę valstybės tarnybos sampratą, yra konstatavęs, kad valstybės tarnyba yra asmenų profesinė veikla, susijusi su viešojo intereso užtikrinimu; valstybės tarnybos samprata yra neatskiriamai susijusi su valstybės, kaip visos visuomenės organizacijos, paskirtimi užtikrinti žmogaus teises ir laisves, garantuoti viešąjį interesą; valstybės tarnautojais laikytini tie valstybės ar savivaldybių institucijose dirbantys asmenys, kurie priima sprendimus vykdant viešąjį administravimą ir (ar) teikiant viešąsias paslaugas.

SUGRIEŽTINIMAS PO 2014 M. LAT PLENARINĖS SESIJOS NUTARTIES BAUDŽIAMOJOJE BYLOJE 2K-P-89/2014

- Korupcija versle vertinama vis griežčiau. Galimybę traukti verslininkus baudžiamojon atsakomybėn suteikia ir lanksti teismų praktika. Kadangi korupcinio pobūdžio normos yra skirtos specialiesiems subjektams – valstybės tarnautojams, o tam tikrais atvejais atsakomybėn trauktini ir fiziniai asmenys, teismai ėmėsi visų priemonių, kad būtų aiškiai išaiškinta kas yra valstybės tarnautojams prilyginti asmenys, t. y., kai asmuo, nedirbantis valstybės tarnyboje atsako pagal specialiąją normą kaip valstybės tarnautojas.
- Nusprendus, kad asmuo laikytinas valstybės tarnautojui prilygintu asmeniu, jis gali būti kyšininkavimo (BK 225 straipsnis), piktnaudžiavimo (BK 228 straipsnis), neteisėto teisių į daiktą įregistravimo (BK 2281 straipsnis), tarnybos pareigų neatlikimo (BK 229 straipsnis) subjektu.

ASMUO PRILYGINTAS VALSTYBĖS TARNAUTOJUI (I)

- Asmuo užsiimantis viešųjų paslaugų teikimu

Viešoji paslauga – valstybės ar savivaldybių kontroliuojamų juridinių asmenų veikla teikiant asmenims socialines, švietimo, mokslo, kultūros, sporto ir kitas įstatymų numatytas paslaugas;

Viešąsias paslaugas gali teikti ir kiti asmenys (antstoliai, bankroto administratoriai, kt);

Viešųjų paslaugų teikimo administravimas – viešojo administravimo subjektų veikla nustatant viešųjų paslaugų teikimo taisykles ir režimą, steigiant viešąsias įstaigas arba išduodant leidimus teikti viešąsias paslaugas kitiems asmenims, taip pat viešųjų paslaugų teikimo priežiūra ir kontrolė.

- Teisiškai reikšmingų veikų atlikimas

Veiksmų, kuriais būtų siekiama užtikrinti viešąjį interesą ir kurių neatlikimas ar netinkamas atlikimas reikštų viešojo intereso pažeidimą. Pavyzdžiui, teismų praktikoje valstybės tarnautojui prilygintu asmeniu, kuris verčiasi profesine veikla ir teikia viešąsias paslaugas, yra pripažįstamas advokatas (pvz., kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-102/2010, 2K-144/2011).

JURIDINIO ASMENŲ ATSAKOMYBĖ

Juridinio asmens baudžiamosios atsakomybės atitikimą pagrindiniam įstatymui patikrino Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2009 m. birželio 8 d. nutarimu. Konstitucinis teismas vertino, kad juridinio asmens atsakomybė neprieštarauja pagrindiniam įstatymui, tačiau nurodė, kad juridinis asmuo *yra teisinių santykių dalyvis per jo vardu veikiančius fizinius asmenis, o tai suponuoja ir jo kaltės specifiškumą. Juridinio asmens kaltė sietina su fizinio asmens, veikiančio juridinio asmens naudai ar jo interesais, kalte.*

JURIDINIO ASMENS BA IKI ĮSTATYMŲ PAKEITIMŲ (ATSAKOMYBĖ ESANT TIK FIZINIAM ASMENIUI)

- Lietuvos Aukščiausias Teismas, kuris 2012 m. sausio 10 d. nutartyje baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-95/2012 nurodė, kad *„turi būti nustatyta ne tik tai, kad nusikalstamos veikos buvo padarytos juridinio asmens naudai ar interesais, bet ir fizinio asmens bei jo padarytos nusikalstamos veikos ryšį su juridiniu asmeniu <..> kartu reikia nustatyti, ar juridinio asmens vadovai žinojo apie tokią fizinio asmens daromą ar rengiamą nusikalstamą veiką, ją skatino ar sudarė sąlygas tokios nusikalstamos veikos padarymui, ar, priešingai, toks fizinio asmens nusikalstamas elgesys buvo savarankiškas ir savavališkas, t. y. juridiniam asmeniui nežinomas.“*
- Iki 2016 m. lapkričio 17 d. glaudus ryšys tarp fizinio ir juridinio asmens. Juridinio asmens atsakomybė be fizinio asmens buvo negalima.

JURIDINIO ASMENS BA PO ĮSTATYMŲ PAKEITIMŲ

2016 m. lapkričio 17 d. BPK pakeitimais sugriežtinta juridinių asmenų atsakomybė, o tuo pačiu ir korupcijos versle kontrolė.

Šių pakeitimų dėka, juridinis asmuo pagal baudžiamąjį įstatymą gali atsakyti savarankiškai, t. y. nebūtinai nustatius fizinio asmens baudžiamąją atsakomybę.

KADA ATSAKOMYBĖN TRAUKIAMAS JURIDINIS ASMUO

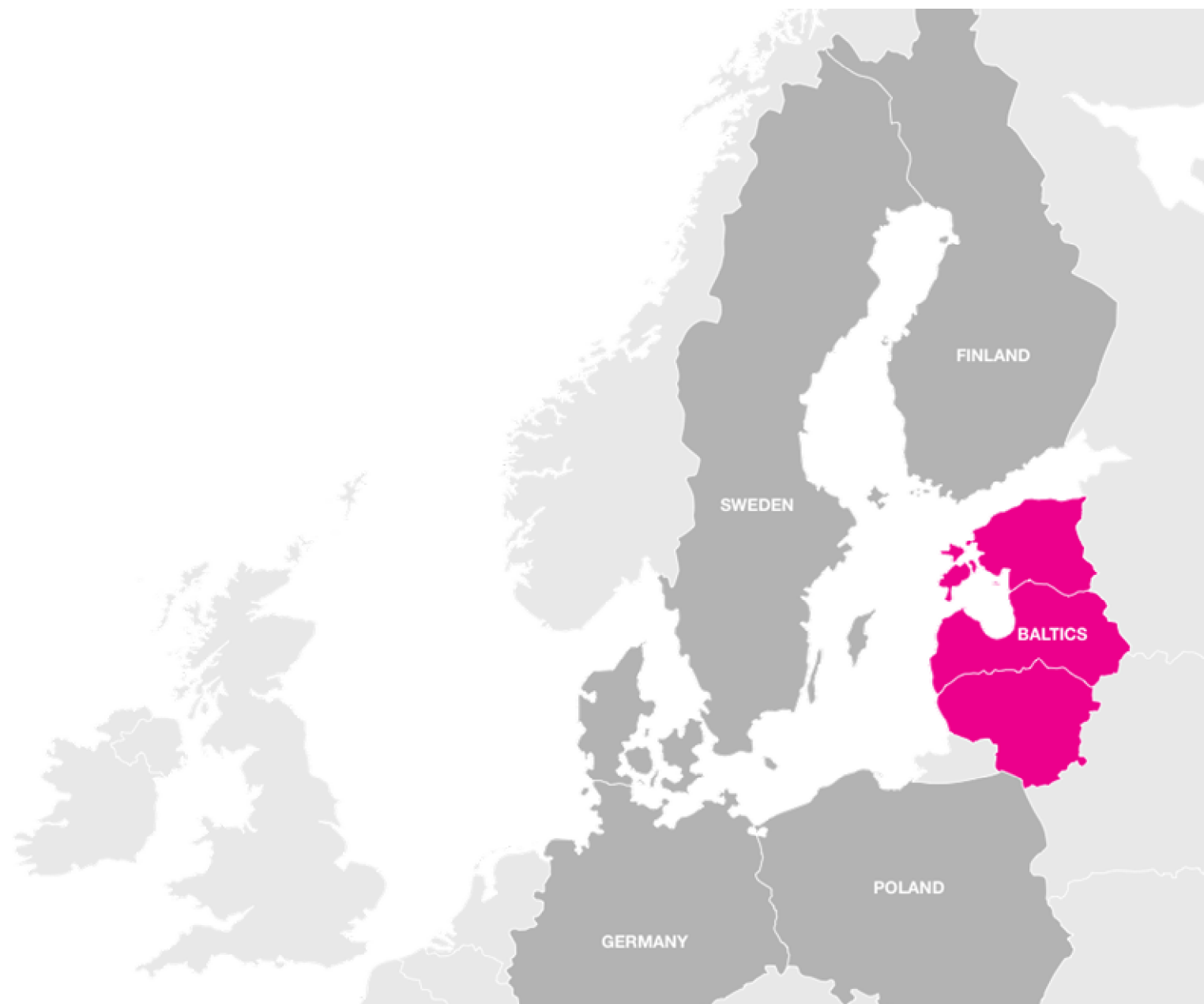
Juridinis asmuo baudžiamojon atsakomybėn gali būti traukiamas:

- ✓ dėl fizinio asmens padarytos nusikalstamos veikos suėjo baudžiamosios atsakomybės senaties terminas;
- ✓ fizinis asmuo atleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės;
- ✓ fizinis asmuo jau yra nuteistas;
- ✓ kai fizinis asmuo tampa nepakaltinamu;
- ✓ fizinis asmuo mirė;
- ✓ fizinis asmuo negali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn ;
- ✓ fizinis asmuo pasislepia nuo ikiteisminio tyrimo;
- ✓ atskiriant juridinio asmens baudžiamąją bylą;
- ✓ kitais atvejais, kai baudžiamasis procesas nusikalstamą veiką galimai padariusiam fiziniam asmeniui nėra pradedamas ar tęsiamas ir kt.

Giedrius Danėlius
Asocijuotasis partneris

Tel. +370 698 050 67
giedrius.danėlius@tgsbaltic.com

ESTIJA

LATVIJA

LIETUVA

www.tgsbaltic.com